

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ KIM THÁI

**QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG THỰC HÀNH NGHỀ CHO
HỌC SINH TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ CƠ KHÍ
NÔNG NGHIỆP TỈNH VĨNH PHÚC**

Chuyên ngành: Quản lý giáo dục

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên, năm 2014

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Con người là mục tiêu, là động lực của sự phát triển, là nhân tố quyết định thắng lợi của sự nghiệp Công nghiệp hóa- Hiện đại hóa và giáo dục là quốc sách hàng đầu của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội. Vì thế phát triển nguồn nhân lực là trách nhiệm chung của toàn Đảng, toàn dân, trong đó có vai trò quan trọng của các trường đào tạo nghề và các cơ sở dạy nghề.

Trường Cao đẳng nghề Cơ khí Nông nghiệp trực thuộc Bộ Nông nghiệp và PTNT. Trường có bề dày lịch sử 52 năm xây dựng phát triển trong lĩnh vực đào tạo nghề từ những năm 1960 của thế kỷ trước. Trường có nhiệm vụ: Đào tạo nguồn nhân lực phục vụ Công nghiệp hoá Hiện đại hoá nông nghiệp nông thôn, cụ thể: Đào tạo nghề theo 3 cấp trình độ: Cao đẳng nghề, Trung cấp nghề và sơ cấp nghề. Bồi dưỡng nâng cao trình độ kỹ năng nghề cho người lao động theo yêu cầu của cơ sở sản xuất, kinh doanh, dịch vụ và người lao động. Tham gia phổ cập nghề cho người lao động, dạy kỹ thuật và hướng nghiệp cho học sinh phổ thông. Tham gia đào tạo bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ giáo viên dạy nghề, tham gia nghiên cứu, ứng dụng các tiến bộ khoa học công nghệ liên quan đến các nội dung đào tạo của Trường và chuyển giao các tiến bộ kỹ thuật vào phục vụ sản xuất.

Đứng trước những yêu cầu đòi hỏi ngày càng cao về nguồn nhân lực, vấn đề đào tạo công nhân lành nghề đáp ứng nhu cầu xã hội đang trở thành vấn đề quan trọng và cấp bách của các cơ sở đào tạo nghề. Nhằm góp phần thực hiện Nghị Quyết Đại hội đảng toàn quốc lần thứ XI nêu rõ: “Cần tập trung đột phá phát triển nhanh nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao, tập trung vào việc đổi mới căn bản nền giáo dục quốc dân, gắn kết chặt chẽ phát triển nguồn nhân lực với phát triển và ứng dụng khoa học – công nghệ”. [11]

Chiến lược phát triển giáo dục Việt Nam giai đoạn 2011-2020 chỉ rõ mục tiêu: “Đến năm 2020, nền giáo dục nước ta đổi mới căn bản và toàn diện theo

hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá, xã hội hoá, dân chủ hoá và hội nhập quốc tế; chất lượng giáo dục được nâng cao một cách toàn diện gồm giáo dục đạo đức, kỹ năng sống, năng lực sáng tạo, năng lực thực hành, năng lực ngoại ngữ, tin học; đáp ứng nhu cầu nhân lực nhất là nhân lực chất lượng cao phục vụ sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước và xây dựng nền kinh tế tri thức; đảm bảo công bằng xã hội trong giáo dục và cơ hội học tập suốt đời cho mỗi người dân, từng bước hình thành xã hội học tập.” [7]

Đào tạo nghề trong những năm gần đây được Đảng và Nhà nước rất chú trọng và quan tâm phát triển và là một nhu cầu bức thiết, là yếu tố quyết định tới cơ cấu của nền sản xuất công nghiệp trong giai đoạn Công nghiệp hóa - Hiện đại hóa đất nước. Điều 4 khoản c của Luật Giáo dục ban hành ngày 27/6/2005 đã chỉ rõ mà trong đó Giáo dục nghề nghiệp là một bộ phận cấu thành hữu cơ trong hệ thống Giáo dục quốc dân. Giáo dục nghề nghiệp một lần nữa được khẳng định qua Luật Dạy nghề ban hành ngày 29/11/2006 tại Điều 7 mục 1: “Đầu tư mở rộng mạng lưới cơ sở dạy nghề, nâng cao chất lượng dạy nghề góp phần bảo đảm cơ cấu nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước; góp phần thực hiện phân luồng học sinh tốt nghiệp trung học cơ sở và trung học phổ thông; tạo điều kiện phổ cập nghề cho thanh niên và đáp ứng nhu cầu học nghề của người lao động; đào tạo nghề cho người lao động đi làm việc ở nước ngoài”

Tính đặc thù trong dạy nghề chính là vấn đề “năng lực thực hành nghề tương xứng với trình độ đào tạo”. Nhận biết được vị trí và vai trò của nhà trường trong sự nghiệp đào tạo nghề, Đảng ủy, Ban giám hiệu trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp đã đề ra chiến lược phát triển nhà trường từ nay đến 2015 và tầm nhìn 2020 trong đó chú trọng nâng cao chất lượng đào tạo và gắn đào tạo với thực tiễn, với thị trường lao động, với doanh nghiệp sử dụng lao động và đáp ứng mục tiêu dạy nghề đề ra, đó là nâng cao chất lượng giờ học thực hành. Chuyên nghiệp hóa trong công tác quản lý dạy học thực hành.

Trước tình hình này, nhiều năm qua nhà trường đã có một số giải pháp trong công tác quản lý hoạt động dạy nghề nói chung và quản lý dạy học thực hành nói riêng nhưng chưa tạo ra cơ sở lý luận, chưa mang tính hệ thống. Điều đó đặt ra cho nhà trường phải xem xét một cách tổng thể việc tổ chức, quản lý, ngay từ quan niệm cho đến cách làm. Chính vì lý do đó em đã chọn và nghiên cứu đề tài **“Quản lý dạy học thực hành nghề cho học sinh trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp - Tỉnh Vĩnh Phúc ”**

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và phân tích thực trạng công tác quản lý dạy học thực hành từ đó xây dựng các biện pháp quản lý dạy học thực hành hệ cao đẳng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo nghề của Trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp.

3. KHÁCH THỂ, ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU

3.1. Khách thể nghiên cứu

Công tác quản lý hoạt động dạy học ở trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.

3.2. Đối tượng nghiên cứu

Các biện pháp quản lý DHTH nghề cho học sinh trường Cao đẳng nghề cơ khí nông nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.

4. GIẢ THUYẾT KHOA HỌC

Dạy học thực hành trong nhà trường còn nhiều bất cập so với yêu cầu thực tiễn. Nếu những biện pháp quản lý DHTH nghề bảo đảm tính đồng bộ với quá trình quản lý dạy học và quản lý đào tạo của nhà trường, có tính thực tiễn, phù hợp với điều kiện của trường thì kết quả dạy học sẽ được cải thiện và chất lượng đào tạo sẽ được nâng cao.

5. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

5.1. Nghiên cứu cơ sở lý luận về dạy học thực hành hệ cao đẳng Trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.

5.2. Thực trạng của công tác quản lý dạy học thực hành hệ cao đẳng ở Trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.

5.3. Đề xuất những biện pháp quản lý dạy học thực hành hệ cao đẳng của trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp tỉnh Vĩnh Phúc.

6. PHẠM VI NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu ở hệ cao đẳng nghề

Luận văn tập trung khảo sát thực trạng quản lý dạy học thực hành trình độ Cao đẳng nghề bao gồm: Điện công nghiệp; Công nghệ thông tin; Kỹ thuật sửa chữa, lắp ráp máy tính; Công nghệ ô tô.

Số liệu khảo sát từ năm 2011 đến nay

7. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

7.1. Phương pháp nghiên cứu lý luận

Phân tích, tổng hợp các tài liệu của Đảng và nhà nước về công tác dạy nghề

Các tài liệu về công tác quản lý dạy thực hành nghề ở trường cao đẳng nghề và các tài liệu liên quan đến quản lý dạy thực hành nghề.

7.2. Phương pháp điều tra khảo sát bằng phiếu câu hỏi

Thông qua các phiếu hỏi, phiếu khảo sát trên các đối tượng cán bộ quản lý, giáo viên, học sinh, sinh viên, các cá nhân và các cơ quan, doanh nghiệp có sinh viên đến TH TTSX; điều tra số liệu liên quan đến kết quả đào tạo của nhà trường.

7.3. Phương pháp quan sát

Thông qua hoạt động dự giờ, hồ sơ quản lý của phòng Đào tạo, của các Khoa chuyên ngành, các minh chứng kiểm định chất lượng đào tạo nghề của nhà trường và kết luận của đoàn kiểm tra chất lượng của Bộ LĐTBXH.

7.4. Phương pháp chuyên gia

Phỏng vấn, lấy ý kiến chuyên gia cấp chuyên ngành, cán bộ quản lý các cấp và cán bộ chuyên môn cấp cơ sở.

7.5. Phương pháp thống kê toán học

Thống kê, phân tích và xử lý số liệu toán học.

8. CẤU TRÚC LUẬN VĂN

Ngoài phần mở đầu và phụ lục gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận quản lý về dạy học thực hành ở trường cao đẳng nghề.

Chương 2: Thực trạng quản lý dạy học thực hành nghề tại trường cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp - tỉnh Vĩnh Phúc.

Chương 3: Các biện pháp quản lý dạy học thực hành nghề tại trường Cao đẳng nghề Cơ khí nông nghiệp - tỉnh Vĩnh Phúc.

CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN QUẢN LÝ DẠY HỌC THỰC HÀNH NGHỀ TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ

1.1. Tổng quan nghiên cứu của đề tài.

Có thể khẳng định DH TH là một vấn đề được xã hội quan tâm nhiều. nhất là trong giáo dục và đào tạo nước ta. DH TH là con đường phổ biến nhất để phát triển, hoàn thiện nhân cách cho người học không chỉ biết mà phải làm, biết ứng dụng vào thực tiễn. Vì vậy quản lý DH TH và vấn đề liên quan đến DH TH được rất nhiều cơ quan, ban ngành, nhiều tác giả nghiên cứu dưới nhiều hình thức như sách tham khảo, đề tài nghiên cứu khoa học, bài báo, bài viết, báo cáo khoa học...

Tài liệu tham khảo: “ *Hoạt động đảm bảo chất lượng trong đào tạo giáo viên THPT&TCCN*” của dự án phát triển giáo viên THPT&TCCN đã đi vào phân tích các yêu cầu và các quy định đối với hoạt động TH bộ môn. Trong đó có yêu cầu: “Nội dung, quy trình thực hành bộ môn đáp ứng mục tiêu đào tạo sư phạm. Nội dung thực hành phù hợp với thực tiễn, trình độ khoa học kỹ thuật và công nghệ” [1,tr.45]. Để đạt yêu cầu đó tác giả cũng đưa ra những quy định và căn cứ để đạt được yêu cầu: “Căn cứ vào chuẩn của chương trình và chuẩn nghề nghiệp giáo viên để thiết kế nội dung, quy trình thực hành phù hợp. Căn cứ vào nội dung chương trình, đặc biệt trong các môn học thực nghiệm đảm bảo cho sinh viên được thực hành đầy đủ.... Tổ chức các hoạt động thực hành hướng đến hình thành thái độ khoa học, kiểm nghiệm lý thuyết, rèn luyện kỹ năng môn học và các kỹ năng mềm” [1,tr.46].

Vai trò của người thầy trong DH TH được tác giả Đặng Xuân Hải quan niệm đồng thời như một người “Thợ lành nghề”. GV phải giải thích hướng dẫn để SV “Có thể tự thao tác và hoàn thành nhiệm vụ của bài thực hành”. Để người thầy có thể hoàn thiện tốt vai trò của mình, tác giả cũng đưa ra một số kỹ thuật thiết kế bài giảng TH, thí nghiệm[16,tr.115].

Tác giả Phạm Việt Vượng cũng phân tích các phương pháp DH TH: Phương pháp bài tập, phương pháp thực hành tạo sản phẩm, phương pháp trò chơi[42, tr.198-201].

Tác giả Trương Việt Dũng cũng phân tích một cách khá đầy đủ về dạy học trong phòng thực hành với các khó khăn, thuận lợi, yêu cầu dạy thực hành, xác định mục tiêu thực hành, quy trình dạy thực hành trong phòng thực hành, đánh giá SV học thực hành...[10, tr.129-139].

Nghiên cứu về những vấn đề cơ bản về chương trình và quá trình dạy học, tác giả Nguyễn Hữu Châu đã xác định rõ vai trò của giáo viên với những phương pháp của học trong nỗ lực nâng cao chất lượng giáo dục, đưa ra quan điểm mới về dạy học, các phương pháp tích cực về dạy học [9].

Cùng với nhiều nghiên cứu bài viết trên nhiều tạp chí khác nhau của các tác giả về DH TH và quản lý dạy học thực hành đã khẳng định rõ hơn vai trò quan trọng của DH TH với tính ứng dụng chuyên môn nghề nghiệp. Điều đó có thể khái quát trong câu: “Nghe và quên...xem và nhớ...làm và hiểu”.

Ngoài ra còn rất nhiều nghiên cứu, bài viết của tác giả trên các tạp chí về dạy học thực hành, thực trạng DH TH, biện pháp quản lý DH TH tại các bộ môn.

Tại trường cao đẳng nghề cơ khí Nông Nghiệp cũng đã có nhiều cán bộ, sinh viên tham gia nghiên cứu đề tài về quản lý DH TH. Tuy nhiên đề tài này vẫn còn là một đề tài mới, mang tính thời sự. Vì lý do trên tôi mạnh dạn đi vào nghiên cứu đề tài này trong phạm vi quản lý dạy học thực hành nghề cho học sinh trường cao đẳng nghề cơ khí Nông Nghiệp đối với học sinh cao đẳng.

1.2. Một số khái niệm cơ bản của đề tài.

1.2.1. Dạy học thực hành.

Theo tác giả Nguyễn Duy Tuyên, dạy học là một bộ phận của quá trình giáo dục (*nghĩa rộng*), là quá trình tác động qua lại giữa giáo viên và học sinh nhằm

truyền thụ và lĩnh hội những kinh nghiệm lịch sử xã hội loài người (*kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo,...*) để phát triển những năng lực phẩm chất của người học theo mục đích giáo dục. [34, tr13]

Theo tác giả Phạm Việt Vương, “*Dạy học là một bộ phận của quá trình sư phạm, với một nội dung khoa học, được thực hiện theo một phương pháp sư phạm đặc biệt, do nhà trường tổ chức, thầy giáo thực hiện nhằm giúp cho học sinh nắm vững hệ thống kiến thức, khoa học và hình thành hệ thống kỹ năng hoạt động, nâng cao trình độ học vấn, phát triển trí tuệ và hoàn thiện nhân cách. Dạy học là con đường cơ bản để thực hiện mục đích giáo dục xã hội. Học tập là cơ hội quan trọng nhất giúp mỗi cá nhân phát triển, tiến bộ và thành đạt*”. [42, tr15]

Lý luận dạy học là một bộ phận của giáo dục học có nhiệm vụ nghiên cứu tất cả các mặt của giáo dục và giáo dưỡng trong dạy học và trình bày chúng một cách hệ thống trong một lý thuyết.

Để có thể sử dụng đúng khái niệm “*lý luận dạy học*” và đánh giá được toàn diện nhiệm vụ của lý luận dạy học chúng ta cần làm sáng tỏ khái niệm “*dạy học*”

Khái niệm dạy học được phát biểu: “*Dạy học là một quá trình giáo dục và giáo dưỡng có kế hoạch, có mục đích do giáo viên tổ chức và chỉ đạo nhằm phục vụ lợi ích của xã hội, xã hội chủ nghĩa*”. [28, tr7]

Dạy học thực hành là quá trình sư phạm giải quyết các nhiệm vụ do giáo viên thực hành và học sinh nghề tổ chức thực hiện một cách khoa học có mục đích nhằm tạo kỹ năng kỹ xảo nghề nghiệp cho người công nhân tương lai. [28]

Như vậy trong quá trình dạy học thì cả người dạy lẫn người học đều tham gia vào quá trình ấy, sự chỉ đạo của giáo viên thực hiện ở những điểm sau:

Xác định mục đích và nội dung của việc dạy

Xác định nhiệm vụ của việc dạy

Xác định tiến trình phương pháp và tổ chức giảng dạy

Xác định các phương tiện giảng dạy

1.2.2. Quản lý dạy học thực hành nghề.

QL được hiểu là những hoạt động thiết yếu, nảy sinh ra khi có sự nỗ lực tập thể nhằm thực hiện các mục tiêu chung. Trong khi QL, chủ thể phải biết được chính xác điều bạn muốn người khác làm và sau đó, hiểu rằng họ đã hoàn thành công việc một cách tốt nhất, rẻ nhất theo mục tiêu đã hướng đích.

QL được hiểu như là một nghệ thuật nhằm đạt tới một mục tiêu đã đề ra thông qua việc điều khiển, phối hợp, hướng dẫn, chỉ huy hoạt động của người khác.

Các tác giả Nguyễn Quốc Chí và Nguyễn Thị Mỹ Lộc lại cho rằng "*quản lý là hoạt động có định hướng, có chủ đích của chủ thể quản lý (người quản lý) lên đối tượng quản lý (người bị quản lý) trong một tổ chức nhằm làm cho tổ chức vận hành và đạt được mục đích của tổ chức*" [5, tr.9].

Theo Nguyễn Minh Đạo thì "*quản lý là sự tác động liên tục có tổ chức, có định hướng của chủ thể quản lý lên đối tượng quản lý về mặt chính trị, văn hóa, xã hội, kinh tế, v.v... bằng một hệ thống các luật lệ, các chính sách, các nguyên tắc, các phương pháp và biện pháp cụ thể nhằm tạo ra môi trường và điều kiện cho phát triển của đối tượng*" [12, tr.7- 10].

Bản chất có thể mô tả như ở hình dưới đây:

